

Ať žije revoluce

Psáno pro Britské listy, zveřejněno 20.4.2009

Psát o politice je jako kopat do metrového míče řídkého jako obláček. Je proto radostí, když Vám někdo předloží na velké vápno skutečnou nefalšovanou merunu. Tak jako to učinil pan Petr Drulák v sobotních LN se svým článkem "Bojkotujme volby, ať žije revoluce". Premisou této proklamace je tvrzení, že česká politická reprezentace je tak špatná, že ji není možno volit. Navrhovaným řešením je pak vytvoření jakéhosi občanského fora nevoličů, kteří způsobí novou revoluci.

Nelze než souhlasit s tím, že pány Topolánka a Paroubka, potažmo celé jejich politické strany, může volit jen zoufalec. Není to ale vina těchto nechtěných dvojčat naší politické scény. Je to jen personifikace nespokojenosti s celým oslavovaným systémem "západní" demokracie. Ta vládne nejen v Čechách, jak o tom svědčí - mimo jiné - i fenomén Obama. Americký prezident je ukázkovou personifikací touhy celého světa po změně.

Demokratické politické systémy koření v hodnotách francouzské a americké revoluce. Od poloviny dvacátého století byl však jejich další vývoj zablokován, dílem ze strachu z možnosti opakování nacismu, dílem proto aby mohl být glorifikován ten nejlepší ze všech - demokracie made in USA. Svět se však nepřestal měnit, naopak. Mocně se vyvíjel systém ekonomiky a probíhala technologická revoluce. Podstatnými změnami prošel i pohled na roli jednotlivce v dějinách a v neposlední řadě i naše osobnosti samotné. A právě kvůli nesouladu měnícího se světa a zabetonovaného politického systému tady máme - kromě zjevné krize ekonomické - také méně znatelnou (protože zatím méně bolestnou) krizi politickou. Obě se prolínají a doplňují, stejně jako systémy samotné.

Název kapitalismus implikuje, že jde o záležitost, stvořenou lidmi podobně jako socialismus. Není to pravda. Ekonomický systém je superorganizmus. Vznikl vlastním vývojem, který stále pokračuje - do značné míry nezávisle na lidské vůli, byť respektujíc náš mentální charakter. Kapitalismus je obrovská síť zpětnovazebných vztahů s vlastní inteligencí a netušenými schopnostmi, pro kterou je eufemismus "neviditelná ruka trhu" spíše urážkou než vystižením faktu.

Systém parlamentní demokracie je naproti tomu čistý výtvar lidského intelektu, dnes už cosi jako kultovní brontosaurus. Dosud přežívá, protože je tak hezky slabý a bezmocný a jeho možnosti ovlivňovat ekonomického šavlozubého tygra jsou jen proklamativní. Předpokládat, že výměna Topolánka a Paroubka, nebo dvacetiprocentní účast Čechů na volbách na tom něco změní, je jen způsob jak zaplnit jednu stranu sobotních Lidových novin.

To co potřebujeme, je uvolnit pouta a začít pracovat na změně systému. To je ovšem trochu obtížnější než vyměňovat osobnosti a strany. A také riskantnější. Bohužel ale nutné, protože tygr už sežral celou planetu a jeho neukojitelný hlad se - jak se o tom můžeme přesvědčit v každé zprávě o setkání světových politiků - nasměroval na to co zbylo. Na naše daně.

Ještě před rokem se zdálo, že leninské metody převýchovy tygra na ovečku v sibiřském gulagu, jsou definitivně zavrženy. Lídři světa nás ale dnes a denně přesvědčují, že genetická modifikace podnícená injekcí bilionů dolarů a eur bude mít lepší výsledek. Není to pravda. Jedinou možností je nechat tygra žít - ve velké zoologické zahradě, jejíž ploty budeme společně stavět (a hodně často přestavovat). V novém politickém systému, který nebude spolu s plotem stavět

rovnou i díry v něm. Existuje ale vůbec takový systém?

Základní změnou kterou lidstvo v dvacátém a jednadvacátém století prochází je davový růst individuality. Mění se role jedince, jeho samostatnost, ekonomická soběstačnost. Máme vyšší vzdělání a častěji se musíme rozhodovat. Vyžaduje se okamžitá reakce na nové situace. To vše je naprosto rozdílné od doby, kdy se formovala dnešní parlamentní demokracie. To vše také degraduje možnosti politických stran reprezentovat cosi jiného než ekonomické zájmy vlastních funkcionářů.

Logickým řešením je proto vygumování zastupitelské demokracie a její nahrazení demokracií přímou. Bůh nám seslal krizi aby nás na to upozornil a moderní komunikační technologie aby nám to usnadnil. My ale namísto toho hledáme důvody v bratrech v triku. Proč k čertu nejdeme k volbám a nevolíme změnu systému?

Důvody jsou - jako vlasy děda Vševěda - tři. Především, jak říkal už zmiňovaný Vladimír Iljič, mocní se neradi vzdávají moci. Zvláště když je spojená s možností disponovat majetkem. Inteligentní kapitalismus už dávno rozpoznal jak je dobré mít vlastního politika. Voleného jen na čtyři roky - aby si pak celý život užíval v potu tváře vydělané peníze. Kdo by se toho zříkal, že?

A pak je tu ten amatérský přístup. Přímá demokracie je často ztotožňována s pouhým referendem a v této formě oprávněně napadána. Ano, lidové hlasování je její podstatou, ale aby bylo účinné, je třeba vybudovat komplexní pyramidu, na jejímž vrcholu teprve bude referendum sedět. Systém výkonné moci organizovaný po vzoru obchodních společností. S apolitickými manažery a spolehlivými úředníky, kteří budou důstojnými partnery (a protivníky) soukromých korporací. S podstatně redukovanou zastupitelskou částí, která se bude orientovat na tvorbu předloh zákonů. Se skutečně nezávislou mocí soudní.

Ta největší brzda je však v nás samých. My totiž přímou demokracii nechceme. Vývoj, který vedl k zvýšení role individua ve společnosti, způsobil také neuvěřitelné zbytnění našich osobností. Naše ega jsou tudíž jakž takž schopná se smířit s faktem, že to tu řídí Topolánci a Paroubkové a sní o lepších vůdcích. Ale, že by důvěřovali tomu, jak se rozhodne soused od vedle? Tomu omezení přece není možné svěřit ani řízení koloběžky!

Česká kotlina, jak píše pan Drulák, vždy přitahovala větry vanoucí ze západu. Ale to nemění nic na faktu, že jsme vždy žili na periferii říše. A jak víme z westernů, na hranicích mívá zákon své slabůstky. Proto se u nás špatnosti rozmáhaly svou vlastní cestou, proto jsme je někdy také originálně dokázali řešit. Bylo by hezké, kdybychom si zase jednou vzpomněli na tu hraničářskou mentalitu a vyřešili si věc po svém.